

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ФЕНЦИК О.М. Академічна грамотність здобувачів вищої освіти: сутність та шляхи становлення	230
ФЕНЦИК О.М., ДИЯНИЧ М.М. Науково-дослідницька компетентність майбутніх учителів початкової школи: теоретичні засади	232
ФЕНЧАК Л. М. Формування організаційно-управлінської компетентності майбутніх педагогів початкової освіти	234
ФІЛЕ Г.Ф. Основні поняття та завдання релігійного виховання	236
ФІЛЬО В. В., МОЧАН Т. М. Особливості соціалізації дітей в сім'ї	239
ФУЛЕЙ А.Ю., МАРКО М.М. Використання пальчикового ігротренінгу в дітей дошкільного віку	241
ФУРДЕЛА А. Т., ХОМА О. М. Методи навчання грамоти в першому класі	243
ХИМИНЕЦЬ К.І., ЧЕКАН О.І. Особливості використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі	245
ХОМА О. М., МАКАРА Ж. М. Сучасні підходи до форм читання в початковій школі .	248
ХРИПТА А. М., ТОМАШЕВСЬКА М. О. Педагогічне спілкування як форма міжособистісної взаємодії вчителя та учнів	250
ЦІФРЯК Т.М., ЛІБА О.М. Структура методології освітньої діяльності здобувачів вищої освіти	252
ЧЕКАН О.І. Сучасні тенденції досліджень процесів спілкування в ракурсі лінгвістики, психології, психолінгвістики, педагогіки з позицій різних наукових напрямків	254
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., БРИТВАК Р.М. Реформи в дошкільній освіті Закарпаття (друга половина ХХ століття)	257
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., КОБАЛЬ К.І. Інтернатні заклади Закарпаття (друга половина ХХ століття)	259
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., ЛОКЕС Б.М. Дошкільна освіта Закарпаття (1919-1938 рр.)	262
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ГУЛАН М. Методи і прийоми формування у дошкільнят діалогічного мовлення	265
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КОЗАК Л. Музикотерапія в оздоровленні дітей	267
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ШУБЕРТ М. Технології як засіб розвитку у дітей дошкільного віку інтересу до занять фізичною культурою і спортом	269
ЧУБИРКО К. Я., ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми і тенденції розвитку логопедії як науки	271
ШВАРДАК М.В., ЕРДЕЛІ-ІВАНТО М.Ю. Сутнісна характеристика технології адаптивного управління	275
ШВАРДАК М.В., ЗАВАДСЬКА В.В. Алгоритм реалізації технології антимобінгу в умовах закладу освіти	276
ШВАРДАК М.В., ПОПОВИЧ О.-М.В. Особливості реалізації коучинг-технології в умовах закладу загальної середньої освіти	278
ШЕСТАК А. Ю., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Професійні та особистісні якості сучасного педагога	279
ЩЕРБАН Г.В. Формування системи цінностей студентів у процесі професійного навчання	281

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

АГАПЧУК Б.Ф., КОРОЛОВИЧ О.О. Теоретичні засади професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти України.....	284
---	-----

3. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник / Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. – Вінниця : ТОВ «Планер». – 2011.

4. Легкий О. Корекційні можливості застосування комп'ютера у спеціальній школі / О. Легкий // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 36-39.

5. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, МОЗ України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z056-3-16>

УДК: 373.3.091.31:003-028.31

ХОМА О. М., МАКАРА Ж. М.,
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМ ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Концепція Нової української школи, Державний стандарт початкової освіти ставлять нові вимоги до уроку української мови та читання, літературного читання. Мова йде про формування ключових компетентностей. «Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами» [1, с.3].

У Методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України про викладання у початковій школі у 2020/2021 навчальному році підкреслюється: «Пріоритетними залишаються завдання створення освітнього середовища для реалізації інтегративного підходу до компетентісно орієнтованого навчання, забезпечення умов для взаємодії учасників освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства та в умовах психологічної комфортності» [4].

Важливого значення надається формуванню читацької компетентності, оскільки читання – не тільки предмет початкової школи, а й засіб навчання, що забезпечує всебічний розвиток дитини, формує світогляд, національну свідомість та морально-етичні цінності. У нашому дослідженні акцентується увага на формах читання.

Методика проведення уроків, форм класного читання у центрі вивчення низки науковців (О. Вашуленко, Г. Волошина, Т. Білявська, С. Дорошенко, Л. Іванова, Т. Котик, О. Савченко та інші). Відтак, Т. Котик [3] наголошує на урізноманітненні видів читання:

- пошепки – тихо – голосно;
- «гудіння» (напівголосно у різному темпі);
- «буксиром» (діти читають за вчителем, темп поступово пришвидшується);
- групове чи парне (фрагменту);
- учитель – діти – учитель.

Л. Іванова пише про необхідність урахування двох основних напрямів уроків літературного читання:

1. Розвиток техніки і правильного способу читання та його навичок.

2. Залучення дітей до мистецтва: розвиток художнього смаку, вміння цінувати красу навколишнього світу і творів мистецтва, виховання інтересу до читання літератури, формування потреби в читанні та перечитуванні художніх творів на основі літературознавчої роботи над їх змістом [2].

У практиці роботи початкової школи відомі як традиційні (ланцюжкове, пошепкове, хорове, вибіркове, партитурне та інші), так й нестандартні форми читання, що є в тісному взаємозв'язку. Окреслимо окремі нестандартні.

Читання «півник п'є водичку» (різновид хорового читання). На слово «півник» учні читають художній текст, «п'є водичку» – піднімають голови уверх.

Читання «дощиком». Школярі читають текст у різному темпі і силою голосу.

Читання « блискавка». Учні починають читати мовчки текст у звичайному для себе темпі. За командою «блискавка» вони прискорюють темп читання.

Читання «їжачок». Школярі читають текст повільно, зупиняючись для пояснення окремих висловів, образних слів.

Читання скоромовкою. Окремі абзаци тексту зачитуються повільно, швидко й дуже швидко.

Читання «диктор телебачення». Учні сідають перед умовним екраном телевізора й читають текст так, як диктор телебачення з відповідними звертаннями до глядачів.

Читання «незакінчена думка» (як різновид вибіркового читання). За завданням учителя школярі читають тільки окремі слова, словосполучення, речення.

Зазначимо, що на уроках форми читання повинні поступово ускладнюватися. Вважаємо, що починати роботу над текстом слід із ланцюжкового читання з метою ознайомлення із змістом, новими словами, окремими висловами.

Отже, одним із найголовніших завдань учителя початкової школи є урізноманітнення уроків читання сучасними методами і прийомами роботи, в тому числі й формами читання.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти / Учитель початкової школи. – 2018. – №4 (вкладка). – С.1-16.

2. Іванова Л. І. Сучасні підходи до проведення уроків літературного читання / Л. І. Іванова // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ. – 2013. – Вип. 2. – С. 64 -70.

3. Котик Т. М. Методика навчання української мови в початковій школі : Навчально-методичний посібник для студентів дистанційної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / Т. М. Котик. – Івано-Франківськ, 2015. – 295 с.

4. Методичні рекомендації про викладання у початковій школі у 2020/2021 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9-430. [Електронний варіант]. Режим доступу : <https://schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-pro-vykladannya-u-pochatkovij-shkoli-u-2020-2021-navchalnomu-rotsi>.

УДК 37.064.2:316.47(045)

ХРИПТА А. М., ТОМАШЕВСЬКА М. О.,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ФОРМА МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ

Говорячи про педагогічне спілкування як комунікативний процес, не можливо оминати власне процес спілкування. Відтак спілкування є одним із виявів людської сутності, особистісною формою існування і функціонування суспільних відносин. Воно є невід'ємною і дуже важливою частиною людського існування, необхідною передумовою формування людини як соціальної істоти, здатної до співіснування [1].

Що стосується педагогічного спілкування, то це професійне спілкування педагога з усіма учасниками освітнього процесу, яке спрямоване на створення оптимальних умов для здійснення мети, завдань виховання та навчання. Сутність і особливості педагогічного спілкування розкриваються в працях педагогів і психологів А.А. Бодалева, А.А. Леонт'єва, Н.В. Кузьміної, В.А. Кан-Калика, Я.Л. Коломинського, І.А. Зимової, А.А. Реана та ін.

Основна мета педагогічного спілкування полягає як у передачі громадського і професійного досвіду (знань, умінь, навичок) від педагога учням, так і в обміні особистісним змістом. У спілкуванні відбувається становлення індивідуальності як учнів, так і педагогів.

Вчений В. А. Кан-Калик також зазначає, що педагогічне спілкування виконує практично всі основні функції спілкування, що реалізуються в повсякденному житті людини, але крім звичайних функцій, специфіка педагогічного спілкування породжує ще функцію соціально-психологічного забезпечення виховного процесу [2].

У контексті нашого дослідження потрібно зазначити, що дослідники виокремлюють різні типи міжособистісної педагогічної взаємодії : позитивні та негативні. Позитивний тип – учитель відчуває позитивне емоційне ставлення до дітей, на поведінковому рівні адекватно спілкується з ними. При негативному типі педагогічної взаємодії вчитель проявляє своє «холодне» ставлення в своїй вербальній та невербальній поведінці (такі типи зустрічаються не часто). З опорою на дослідження цих вчених і будується зміст даного дослідження.

Розглядаючи педагогічне спілкування необхідно відзначити наступне:

1. Взаємодія вчителя та учня складається, перш за все, в обміні інформацією пізнавального характеру. І передача цієї інформації здійснюється як вербальним шляхом, так і за допомогою різних засобів невербальної

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>